

PLÁNOVÁNÍ první útočné operace

Víme, že v současných podmínkách může být válka zahájena buď hromadným použitím jaderných zbraní, nebo použitím pouze klasických prostředků ničení. Tyto dvě možné varianty zahájení a vedení první útočné operace nás staví před otázku jak první útočnou operaci plánovat.

Složitost spočívá v tom, že způsob plnění úkolů operačních svazů pozemních vojsk při vedení bojové činnosti s použitím jaderných zbraní a bez nich se v mnoha směrech od sebe podstatně liší. V podmínkách použití jaderných zbraní bude základem způsobu vedení útočných operací svazů pozemních vojsk hromadné použití jejich operačně taktických prostředků jaderného napadení a využití jejich výsledků vševojskovými svazky k dokončení zničení protistojícího nepřítele a k rychlému proniknutí do hloubky. Bude-li však válka zahájena bez použití jaderných zbraní, pak rozhodující silou ničení nepřítele bude palba a úder pozemních vojsk a letectva. Přitom bude charakteristické především krátkodobé nezbytně nutné soustřeďování sil a prostředků k úderům na hlavních směrech, zatím co na ostatních úsecích fronty a v hloubce operační sestavy musíme zachovat všechny zásady rozptýlení.

Proto nemůžeme využít potenciální sílu raketových prostředků, nebudeme moci také způsobit nepříteli rozhodnou porážku v celé hloubce jeho sestavy tak, jak je to charakteristické při použití jaderných zbraní. V důsledku toho si nepřítel uchová silné zálohy k účinným protiztečím a protiúderům a k neustálému obnovování celkové souvislosti fronty. To si vyžádá z naší strany trvale zesilovat první sled k vytváření potřebné převahy na zvolených směrech. Z toho vyplývá nutnost zasazovat druhé sledy a zálohy v menších hloubkách a bude to mít vliv i na způsob použití vzdušných výsadků, které budeme vysazovat rovněž v menší vzdálenosti před čela vojsk postupujících na setkání s nimi.

Tyto zásadní odlišnosti budou mít vliv nejen na tempo operace a dobu splnění úkolů, ale i na formy manévru. Potřeba vyšších hustot sil a prostředků v úsecích průlomu při vedení operace bez použití jaderných zbraní se projeví v menším počtu úderů v pásmech operačních svazů. Přitom nebude vždy možné

vést úder a útočit do hloubky na nejkratších směrech. Charakteristickým způsobem vedení útoku na stupni svazu bude mohutný úder na jednom nebo dvou směrech s dalším rozvinutím útoku do hloubky a do boků.

Jestliže v podmínkách použití jaderných zbraní bude často výhodné vést úder přímo na hlavní uskupení nepřítele, pak v podmínkách použití pouze klasických prostředků ničení bude nutné zpravidla vést úder zpočátku na nejslabší místa bojové a operační sestavy nepřítele s dalším proniknutím do boku a týlu jeho hlavního uskupení a tím vytvořit podmínky pro jeho obklíčení a zničení po částech.

Tato zásada je platná ovšem jenom obecně a nebudeme moci ji plně uplatnit v první útočné operaci, kdy činnost vojsk po bojovém poplachu probíhá podle připraveného plánu. Podle něj vojska vycházejí do předem stanovených prostorů, které volíme tak, aby z nich mohla zahájit bojovou činnost na předem stanovených směrech. Zejména to nebude možné tehdy, kdy události v počátku války budou mít rychlý spád a štáby nebudou schopny včas upřesnit úkoly podle vytvořivší se situace.

Rozdíl ve způsobech bojové činnosti budou mít vliv i na členění operační a bojové sestavy vojsk. Jak jsem uvedl, k úspěšnému vedení bojové činnosti bez použití jaderných zbraní potřebujeme mít silný první sled, zejména co do počtu dělостřelctva. K rozvíjení úspěchu do hloubky a k narůstání úsilí do úplného zničení nepřítele je však třeba i při tom si zachovat dostatečně silné zálohy a druhé sledy.

Odlíšnosti budou rovněž v materiálně technickém, zdravotnickém a ostatním zabezpečení. Rozdíl budou v denní i celkové spotřebě na operaci. Např. v jaderných podmínkách, vzhledem k vyššímu tempu operace, budou vyšší nároky na denní spotřebu PHM, ale nižší na celkovou spotřebu v operaci. V bezjaderných podmínkách tomu bude naopak. Naproti tomu ve stělivu bude v bezjaderných podmínkách vyšší jak denní, tak celková spotřeba na operaci.

Jak tedy plánovat první útočnou operaci, abychom všechny tyto odlíšnosti respektovali, ale současně aby plán byl jasný, přehledný a stručný a aby vylučoval jakákoliv nedorozumění, která v sobě vždy skrývá variantní řešení?

Především se oprostíme od některých úvah, které nejsou pro řešení tohoto problému rozhodující. K nim patří úvahy o tom, která varianta zahájení a vedení války je nejpravděpodobnější, dále jak dlouho může trvat bezjaderné období a některé úvahy o časových možnostech plánování první operace.

Pokud jde o to, která varianta je nejpravděpodobnější, myslím, že můžeme brát v úvahu pouze to, co je v současné době zcela evidentní, tj. že první útočnou operaci frontu (armády) můžeme zahájit a vést ve třech základních variantách, z nichž žádnou nemůžeme absolutně vyloučit. Jde o tyto varianty:

1. operaci zahájenou překvapivým hromadným použitím jaderných zbraní,
2. operaci zahájenou a vedenou pouze klasickými prostředky ničení,
3. operaci zahájenou klasickými prostředky, v jejímž průběhu přejdou obě strany k použití jaderných zbraní a ostatních zbraní hromadného ničení.

Pokud jde o délku bezjaderného období ve třetí variantě, bereme v úvahu to, že v současné době nikdo není schopen délku tohoto období reálně odhadnout. Hovoříme o dnech, hodinách, ale i o tom, že může trvat mnohem déle. Nelze tedy kategoricky vyloučit ani možnost, že celou první útočnou operaci povede front (armáda) bez použití jaderných zbraní. Proto v dalším toto beru plně v úvahu.

Z hlediska času vycházím z toho, že plánování první útočné operace je problém specifický právě jen pro přípravu této operace a proto čas pro plánování nemůže hrát podstatnou úlohu.

Plán první útočné operace bude třeba zpracovat tak, aby vyhovoval podmínkám zahájení a vedení první operace jak s použitím, tak i bez použití jaderných zbraní a to na celou hloubku první operace, i pro případ přechodu z bezjaderné varianty na jadernou v kteroukoliv dobu.

V dosavadní praxi jsme k tomuto problému přistupovali tak, že plán operace (zprůměrně rozhodnutí) jsme zpracovali jako dva plány. Jeden pro případ, že operaci povedeme s použitím jaderných zbraní a druhý jen klasickými prostředky. Pro obě varianty jsme velmi často vytvářeli odlišné operační uskupení.

Front (armáda) bude mít však pro obě varianty tytéž síly a prostředky. Bude-li zahájení války předcházet určité období napětí, musíme vojska vyvést do takové operační sestavy, z níž budou schopna v každou dobu přejít k plnění úkolů buď podle jedné, nebo druhé varianty. Není proto logické, abychom pro každou z obou variant plánovali odlišnou operační sestavu, když do „prvního výstřelu“ nemusí a zpravidla nebude jasné, kterou z obou variant — bezjadernou nebo jadernou — budeme realizovat. Rozdíly mohou ovšem být v členění operační sestavy, protože např. v bezjaderné variantě můžeme v prvním sledu použít více svazků, než v jaderné variantě.

Jednotná operační sestava je výhodná i proto, že vyvádění vojsk z posádek bojovým poplachem i další jejich činnost při zaujímání operační sestavy bude probíhat zpravidla na signál. Proto celou tuto činnost budeme plánovat co nejjednodušším způsobem, aby nedocházelo k nedorozuměním.

Kromě toho jsme oba plány rozpracovávali značně podrobně. Nebrali jsme dostatečně v úvahu vysoký stupeň neurčitosti v možnosti předvídat způsob zahájení první operace i její další vývoj. Zkušenosti ze cvičení také potvrzují, že téměř vždy jsme mohli podle plánu realizovat jen to, co se týkalo prvního dne vedení operace. V dalších dnech již docházelo vždy ke značným odchylkám od zpracovaného plánu, zejména v podmínkách vedení operace s použitím jaderných zbraní.

Jsou i názory, že plán operace (zprůměrně rozhodnutí) můžeme pro obě varianty zpracovat na jedné mapě s tím, že bude zbaven některých méně důležitých podrobností, aby byl přehledný a prakticky použitelný. Tato forma plánu bude však vždy zápasit s problémem přehlednosti. Zejména nebude použitelná na stupni armády, kde mohou být velké odlišnosti v použití svazků, jak co do počtu jejich nasazení v prvním sledu, tak co do rozdílné hloubky jejich deníčních úkolů v jaderné a bezjaderné variantě.

Další názor spočívá v tom, že je třeba zpracovat pouze plán prvního úderu frontu a plán operace pro bezjadernou variantu. Vychází z toho, že v případě zahájení války bez jaderných zbraní přejdou vojska do útoku podle tohoto plánu. Bude-li válka zahájena hned od počátku jadernými zbraněmi, realizuje se první jaderný úder frontu podle připraveného plánu. Přitom se předpokládá, že vzájemnou výměnou jaderných úderů obou stran se v důsledku jejich ničivých účinků vytvoří prakticky nová situace, která bude vždy vyžadovat upřesnění, nebo stanovení nových úkolů.

Tato forma plánu řeší důsledně jen bezjadernou variantu, zatím co druhou, složitější variantu — jadernou — ponechává předem značné improvizaci.

Po zvážení všech dosavadních zkušeností, poznatků a názorů, se všemi jejich klady a nedostatky, můžeme dojít k závěru, že jednotný plán první ope-

race frontu (armády) můžeme zpracovat, vyjdeme-li z několika základních předpokladů. Mezi ně patří především to, že první operaci povedeme ve všech třech uvedených variantách na stejném operačním směru, ve shodném útočném pásmu, se shodnými cíli a úkoly pro všechny varianty a se stejným počátečním složením frontu (armády). To umožní zjednodušit přípravu operace a vytvořit reálné podmínky pro zpracování tohoto plánu.

V zásadě bude nutné i nadále vycházet při rozpracování tohoto plánu z nejobtížnějších podmínek, které budou vždy spojeny s operací zahájenou a vedenou s použitím jaderných zbraní.

Za těchto předpokladů musí jednotný plán první útočné operace frontu (armády) zahrnovat celkem čtyři základní části:

1. Plán provedení prvního jaderného úderu frontu a plán činnosti pozemních vojsk a frontového letectva v útočné operaci vedené s použitím jaderných zbraní. Na stupni armády to bude plán činnosti pozemních vojsk v útočné operaci s vyjádřením účasti v prvním jaderném úderu frontu.

2. Plán činnosti pozemních vojsk a frontového letectva v bezjaderné variantě, na stupni armády plán činnosti pozemních vojsk v bezjaderné variantě.

3. Plán opatření k uvedení vojsk do bojové pohotovosti a vytvoření uskupení pro vedení operace.

4. Plán organizace velení vojskům.*]

Součástí plánu první útočné operace frontu (armády) jako souhrn opatření zabezpečujících splnění cíle operace bude dále

- plán stranickopolitické práce,
- plán operačního maskování,
- plán OPZHN,
- plán ženiijního zabezpečení,
- plán organizace týlu a materiálně technického a zdravotnického zabezpečení.

Plány bojového použití druhů vojsk a speciálních vojsk jsou prakticky detailním rozpracováním způsobů splnění úkolů uvedených v dříve vyjmenovaných plánech. Proto nemusí být součástí plánu operace.

Ještě několik slov k jednotlivým částem plánu. V první části plánu musíme vyřešit způsob prvního jaderného úderu k rozbití hlavního uskupení nepřítele a vydělení jaderných úderů k ničení nových cílů a objektů a k ničení zbývajících uskupení v průběhu operace. Dále musí řešit bojovou činnost pozemních vojsk a letectva ke konečnému zničení nepřítele a k postupnému splnění úkolů.

Vzhledem k tomu, že po vzájemné výměně jaderných úderů dojde k výrazným změnám situace a k snížení bojeschopnosti hlavních uskupení je účelné plánovat podrobně úkoly pouze na první den operace s tím, že je budeme se zahájením operace upřesňovat podle konkrétní situace. Splnění bližšího a dalšího úkolu frontu (armády) budeme pak plánovat jen v časově orientačních lhůtách, jako podklad pro rozdělení jaderné munice a pro materiálně technické a zdravotnické zabezpečení.

Složení prvního sledu má umožnit zničení prvního operačního sledu nepřítele a ovládnutí důležitých objektů v hloubce 60–80 km za 24 hodin.

Ve druhé části plánu musíme vyřešit soustředění hromadného úsilí vojsk a klasických prostředků ničení, včasné zjištění a bezprostřední zničení jaderných prostředků pozemních vojsk a letectva nepřítele, způsoby ničení uskupe-

*] Tyto čtyři základní části plánu vyjadřují více jejich obsah, než konkrétní názvy jednotlivých plánů. Ty bude třeba ještě upřesnit.

ní nepřítel, postupný způsob splnění úkolů hromadným použitím letectva a dělostřelectva spolu s údery tankového a motostřeleckého vojska a narůstání úsilí postupným zasazováním druhých sledů a záloh na zvolených směrech.

Také v této části bojovou činnost vojsk rozpracujeme podrobně na první den operace a v nezbytném rozsahu do splnění bližšího úkolu armád. Plnění dalšího úkolu frontu (armády) plánujeme opět jen v časově orientačních lhůtách. Vzhledem k tomu, že bližší a další úkol frontu (armády) bude shodný s jadernou variantou, budou se lhůty jejich splnění v obou variantách lišit.

Složení prvního sledu v bezjaderné variantě musí zabezpečovat ovládnutí důležitých objektů v hloubce 40—50 km za 24 hodin.

V této části plánu rozpracujeme opatření zabezpečující přechod k použití jaderných zbraní v kteroukoliv dobu. Tato opatření musí zahrnovat trvalý průzkum cílů, zejména objektů prvního jaderného úderu frontu, opatření zabezpečující neustálé upřesňování způsobu prvního jaderného úderu frontu, opatření k udržení stálé bojové pohotovosti vyčleněných pohotovostních prostředků raketového vojska i frontového letectva a opatření k zabezpečení pevného velení pro rychlé předání odpovídajících rozkazů.

Třetí část plánu musí řešit včasné dosažení pohotovosti vojsk účastnících se prvního jaderného úderu frontu, odražení hromadných nepřátelských vzdušných úderů, odražení pozemních sil nepřítel, vyvedení vojsk do výchozích prostorů a vytvoření uskupení vojsk k přechodu do útoku.

Zde platí to (jak jsem již uvedl), že složení úderných uskupení armád prvního sledu má být v obou variantách — jaderné i bezjaderné — shodné, stejně tak i operační sestava. V členění operační sestavy však mohou být odlišnosti, které vyvolává rozdílná forma vedení operací s použitím a bez použití jaderných zbraní. Tyto zvláštnosti musíme v této části variantně předvídat.

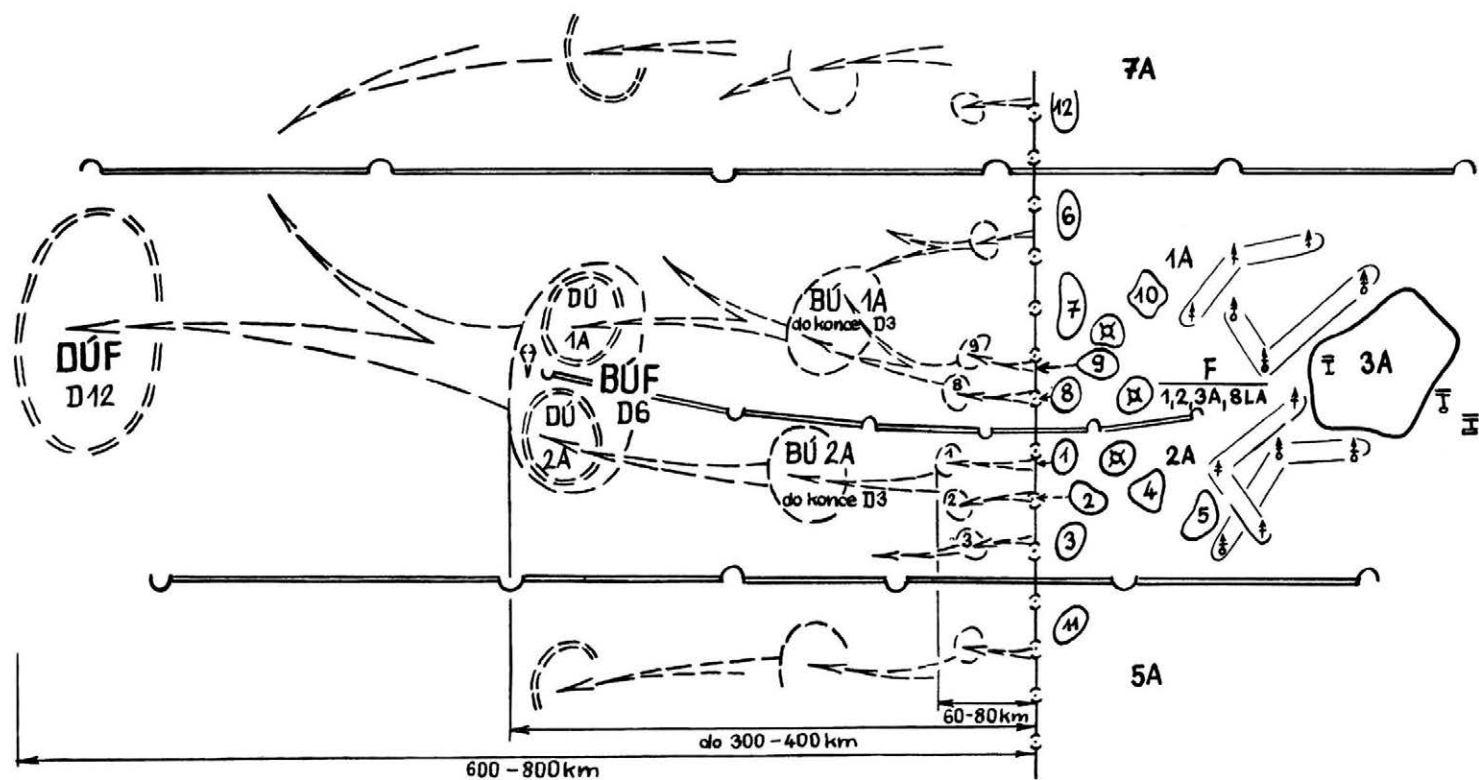
Čtvrtá část plánu musí zahrnovat opatření zabezpečující nepřetržité velení při přechodu z mírového systému velení na polní. Současně musí předvídat opatření ke zvýšení odolnosti velení v celku, zejména pro podmínky vedení operace s použitím jaderných zbraní.

Otázka jak plánovat první útočnou operaci frontu (armády) v podmínkách jejího možného zahájení buď s jadernými prostředky, nebo bez nich, tíží naše velitele a štáby již několik let a dosud nebyla uspokojivě vyřešena. V současné době se však již nashromáždila řada zkušeností, poznatků a názorů v tomto směru, které jsou postupně publikovány jak v našem, tak zejména v sovětském odborném tisku. Pokusil jsem se shrnout některé z těchto hlavních zkušeností s tím, že mohou přispět k dalšímu teoretickému i praktickému řešení tohoto problému.

JEDNOTNÉ PLÁNOVÁNÍ PRVNÍ ÚTOČNÉ OPERACE FRONTU

(Schéma jaderné varianty)

Příloha 1

JEDNOTNÉ PLÁNOVÁNÍ PRVNÍ ÚTOČNÉ OPERACE FRONTU

Príloha 2

(Schéma bezjaderné varianty)

